REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Angenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).

Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.

Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30, etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 214. Brașov, Duminecă 28 Septemvrie (11 Octomvrie) 1908.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Octomvrie st. v. 1908

se deschide nou abonament pe cuartalul trei al anului, la care învităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șese luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și streinătate: Pe un an 40 franci, pe șease luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Optimismul d-lui Aehrenthal.

Și-a dat toată silința ministrul de externe br. Aehrenthal de a prezenta situația generală politică în lumina cea mai favorabilă și pacinică. Cetind expozeul ministrului îi vine omului a crede că niciodată de 30 de ani incoace n'a existat o mai bună armonie și înțelegere între marile puteri ca azi cu privire la Orientul european. Partea cea mai puternică a declarațiunilor baronului Aehrenthal este fără îndoială aceea, unde accentuiază tăria alianței cu Germania și cu Italia. Și despre Rusia se esprimă într'un mod, încât din cuvintele lui ar rezulta că înțelegerea de mai înainte cu aceasta putere nu numai că dăinuește mai departe, dar a fost chiar lărgită prin aceea că s'a alăturat și Italia în timpul din urmă la programul Austro-Ungariei și a Rusiei.

Este caracteristic că cu toate acestea atitudinea pressei rusești și a celei engleze și franceze, nu apare nici decum amicabilă și favorabilă pașilor intreprinși de Austro-Ungaria, ba că din aceeași parte se afirmă chiar că ministrul de externe al Rusiei Isvolsky n'ar fi știut nimic de planul de anexiune al lui Aehrenthal. „Standard“ e informat, că s'a ivit o mare divergență între baron Aehrenthal și Isvolsky cu privire la convorbirile ce le-au avut între ei nu de mult. Pe când Aehrenthal declară hotărât că a comunicat ministrului rusesc planul de anexiune și că Isvolsky l'a aprobat zicând că Rusia nu va face greutăți, acesta din urmă declară la rândul său tot așa de hotărât, că n'a făcut astfel de declarări și că prin urmare Rusia nu e obligată nici într'un chip de-a consimți la anexiune.

In legătură cu aceste afirmări se pune și faptul, că d-l de Isvolsky, după-ce s'a înțeles cu guvernul francez, stărue așa de mult ca să se întrunească o conferență europeană pentru aranjarea tuturor cestiunilor ce se abat dela tratatul din Berlin, și că de aceea Rusia se ține reservată și nu vrea încă să se pronunțe asupra anexiunei Bosniei și Herțegovinei. Scopul cu conferența diplomatică e vădit. Ea va avea să facă cu putință ca începând dela Rusia, puterile mai de aproape interesate să-și găsească fiecare socoteala ei, ce ar face ca situațiunea să devină mult mai încurcată și mai grea decât cum se prezentă astăzi. Va fi dar foarte dificil de a stabili programul pentru o astfel de conferență cu compenzațiunile pe cari în primul rând e în drept a le pretinde Turcia.

In cazul unei conferențe europene devine mai delicată și posițiunea ce va trebui s'o ia la rândul ei România, care, după asigurările unor diplomați români, observă astăzi o atitudine neutrală păstrânduși în toate privințele libertatea de acțiune. De un deosebit înțeles va fi și cestiunea, care state să mai ia parte la conferență în afară de puterile semnatare.

Din toate rezultă până acuma că în mânia tuturor întâlnirilor dintre domnitori și miniștrii lor și a tuturor înțelegerilor și învoirilor diplomatice, domnește de fapt o mare nehotărâre în cele două tabere mari ale grupărilor de alianță.

Cea mai hotărâtă dintre puteri este azi *ut figura docet* Austro-Ungaria și de aceea procederea ei actuală a făcut mare efect pretutindeni și poate să-i ajute mult la esecutarea programului său. De aici își ia br. Aehrenthal toată încrederea și tot optimismul său față cu situațiunea actuală, dar nici el nu poate să 'și ascundă — că ziua de mâne este și rămâne nesigură.

Pentru fondul jubilar al »Gazetei«.

Au mai contribuit domnii:

Dr. *Emil Codru Drăgușan* medic în *Sinaia 6 (șease) coroane;*

Aurel Marinescu din *Bozinta-mare* (Nagybozinta) *5 (cinci) coroane.*

Croați bosniaci la Budapesta. Eri dimineața a sosit în Budapesta un grup mai mare de Croați din Bosnia și Herțegovina sub conducerea viceprimarului din Serajevo Dr. Nicolae Mandics ca să se pună în conțelegere cu delegații croați în urma situațiunei ce s'a creiat prin decretarea anexărei Bosniei și Herțegovinei. Știrile mai nouă spun, că în urma consfătuirilor ce le-au avut Croații din Bosnia și Herțegovina cu delegații croați, aceștia vor aduce pe tapet în subcomisiunea delegațiunei ungare anexarea Bosniei și Herțegovinei la Croația.

Membrii comitetelor june-turcești din Paris și Constantinopol au sosit alaltăeri la Budapesta având misiunea, să influințeze asupra cercurilor politice maghiare, ca anexarea Bosniei și Herțegovinei să se ducă la îndeplinire într'un mod mai puțin neliniștitor pentru Turcia. Din pourparlerurile, pe cari le-au avut cu mai mulți politiciani maghiari, membrii comitetelor s'au convins, că în cestiunea anexărei nu se mai poate face nici o schimbare. Membrii au fost însă asigurați de cele mai sincere simpatii față de Turcia.

Expozeul lui Aehrenthal asupra situațiunei exterioare

ținut în comisiunea delegațiunei austriace.

Ministrul amintește mișcarea din vara trecută în Turcia pentru restabilirea constituției și zice, că prin aceasta restabilire acțiunea de reforme a Puterilor și-a găsit sfârșitul prealabil, și complectează armonia tuturor Puterilor, care poate fi privită din două puncte de vedere: întâiu, că toate proiectele de reformă ulterioare trebuesc suspendate; al doilea, că trebue să se observe față de noua ordine din Turcia o atitudine binevoitoare; trebue să se vadă ce influență va exercita restabilirea constituțiunii asupra situațiunii celor trei vilaiete și dacă se va produce în general. Până atunci noi am judecat oportun a concedia pe ofițerii noștri pentru reforma din Turcia. Faptul este întemeiat pe speranța sigură, că noua eră în Turcia va produce întinerirea și consolidarea acestui stat.

Austro-Ungaria dorește aceasta din motive egoiste; căci Turcia având o administrațiune ameliorată și o situațiune mai stabilă, ar fi pentru noi un vecin mai comod decât vechea Turcie. Modul în care s'a petrecut evoluțiunea în Turcia până acum justifică această judecată favorabilă. Oamenii diriginți ai nouei ere dau probe de moderațiune și de remarcabilă prudență. Aceasta va fi profitabil pentru Turcia cu atât mai mult cu cât noua Turcie este obligată de a conta pe bunăvoința și amicalul ajutor al Puterilor. Turcia va putea să conteze la sprijinul din partea noastră cu atât mai multă siguranță cu cât va observa către noi o atitudine amicală și va ținea cont de interesele noastre legitime.

Noi ne găsim cu privire la evenimente de acord în ce privește Turcia nu numai cu aliatele noastre, Germania și Italia, dar și cu celelalte Puteri, în prima linie cu Rusia, cu care dela 1877 am rămas în contact strâns și continuu cu privire la procedările în Balcani și suntem încă și azi.

Emoțiunea opiniunei publice din Rusia provocată de demersul nostru în cestiunea juncțiunei căii ferate din Bosnia cu cele din Turcia s'a calmat. O credință cu totul eronată a fost răspândită că noi cerem un monopol economic în partea vestică a Balcanilor și că noi cerem o garanție din partea Sultanului. Nu ne-am gândit la aceasta nici odată.

Cestiunea căilor ferate.

Ca vecinii cei mai apropiați ai acestei țări vom ocupa locul ce ni-se datorește dela sine. Prin urmare am declarat că observăm o atitudine simpatică către fiecare proiect de cale ferată în aceste regiuni, cestiunea căiei ferate neprivind decât pe Turcia și pe vecinii săi. Lucrările trasate pentru calea ferată sangiacală sunt în general sfârșite și după revizuirea lor vom putea să ne ocupăm de partea financiară a acestei afaceri. Noi așteptăm ca și noul regim dela Constantinopol să ne facă bună primire în cestiunea juncțiunii căiei ferate, execuțiunea acesteia nu este decât o cestiune de timp. De asemenea sperăm să obținem un acord amical cu guvernul muntenegrean cu privire la juncțiunea căiei ferate dalmatine pe litoralul muntenegrean.

Tractatul din Berlin.

Ministrul zice în urmă, că tratatul de Berlin a acordat Austro-Ungariei față de Turcia două interese speciale, mai cu seamă *mandatul unei administrațiuni nedeterminate în Bosnia și Herțegovina și oarecari drepturi în sangiacul Novi-Bazar.* Administrațiunea noastră și-a îndeplinit sarcina. Momentul a venit de a trage consecințe din rezultatele bune ale acestei administrațiuni, de a face să participe populațiunea la această administrațiune și de a-i acorda instituțiuni constituționale.

Văzând confuziunea ce domnește în țară și, mărită fiind din afară, ar fi fost periculos de a procede la această acordare fără a fi îndepărtat orice îndoială asupra întregei suveranități a acestei țări. Prin urmare ne-am decis a declara la Constantinopol, că suposițiunile convențiunii din 1879 nu mai sunt în vigoare, în toate punctele ei și că suntem obligați a o denunța. Am declarat în același timp că retragem trupele noastre din sangiac, văzând noua situațiune din Turcia și fiind convinși că Turcia reînoită este în stare să asigure pacea și ordinea în sangiac prin propria ei forță. In același timp am fost siliți să procedăm la lămurirea definitivă a situațiunii din Bosnia și Herțegovina și la compensarea renunțării la drepturile noastre în sangiac prin formala anexiune a celor două pronvincii.

Retragerea trupelor din Novi-Bazar.

Supunându-ne imperativului categoric, care ne este impus de evenimentele din ultimele luni, noi nu părăsim baza tratatului de Berlin. In timpul ultimilor treizeci de ani s'au făcut modificări reiterate și mai incisive stipulațiunilor acestui tratat, atât în mod expres cât și tacit. Scopul acestui tratat a fost de a crea o situațiune stabilă în Bosnia și Herțegovina. Prin acest mandat dat monarchiei, sfârșitul administrațiunei austro-ungare nu a fost fixat, deoarece s'a voit a se crea prin acest mandat ceva stabil. Ocupațiunea era numai un mijloc de cea mai mare importanță, care a fost dat pentru administrațiune statului ocupant. Este o înțeleaptă moderațiune, că noi am procedat să dăm o formă naturală acestei situațiuni. Acum după treizeci de ani și numai sub presiunea împrejurărilor compulsive a devenit aproape inevitabil de a lămuri situațiunea pentru a continua lucrările culturale și economice cu participarea populațiunei. Era de asemenea un argument necesar de a lămuri situațiunea față de Turcia tot ca și în țările ocupate și în sangiac. *Clara pacta boni amici.* Garnizoanele comune din sangiac și-au îndeplinit misiunea și noi am ajutat pe Turcia timp de trei-zeci de ani să mențină integritatea teritorială a acestor regiuni. Fiind convinși că Turcia este acum în stare de a îndeplini această sarcină singură, garnizoanele noastre nu mai aveau nici o rațiune de a rămâne în sangiac, afară numai poate pentru a alimenta legendele despre înaintarea noastră spre marea Egee. Retragerea trupelor din sangiac probează, că scopurile politicei noastre orientale nu sunt egoiste, ceeace probează că Austro-Ungaria nu tinde la nici o achizițiune de teritoriu în afară de ceeace posedă. Retragerea trupelor noastre din sanciag crează în fine, lămurirea dorită în relațiunile Austro-Ungariei cu celelalte puteri.

Greutățile ocupației.

Misiunea specială conferită monarchiei de a stabili o pază în regiuni, unde contrastele naționale și religioase produc o atmosferă plină de furtuni, nu era ușoară nici plăcută. Cu toată discrețiunea extremă a situațiunei particulare concedate monarchiei noastre ne-a atras multă invidie și neîncredere, la care nu am voit a ne mai expune de aici înainte; am dus atât timp relațiuni puțin clare ale celor două provincii cu Turcia precum și pozițiunea noastră în Sangiac ca două greutăți suspendate în politica noastră orientală. Depărtând acum aceste două puncte, voim față de Turcia să ne punem pe aceiași linie cu celelalte puteri, de a observa desvoltarea Turciei amicalmente și de a ne bucura de întărirea succesivă a noului regim. In scurt vom lua de aci înainte punctul de vedere european și vom căuta să contribuim la menținerea înțelegerii dintre puteri din toate forțele noastre. Dacă a-

ceasta, în contra aşteptărilor noastre nu ar putea reuşi, ne-ar fi acum cu putinţă de a ne retrage, deşi forţaţi asupra punctului nostru de vedere specific austro-ungar, fiind confienţi, că în Turcia se va da decisiunilor noastre sensul înţeles de noi, adecă de a depărta cauzele de neînţelegeri posibile şi că celelalte cabinete vor recunoaşte împrejurările, cari au decis procederea noastră precum şi înţeleapta moderaţiune, de care a fost călăuzit împăratul, rechemând trupele sale din sangiac.

Monarchia, care trece drept unul din stâlpii de fond ai politicei pacifice europene, pretinde ca iniţiativa sa să nu fie falş interpretată. Cu anexiunea şi evacuarea sangiacului, noi urmărim numai două scopuri şi anume de a protege neatinse graniţele noastre şi de a depărta primejdia de a fi târâţi în afacerile Turciei şi de a fi scoşi din politica noastră, de bunăvoinţă şi de observaţiune.

Raporturile Austriei cu celelalte puteri.

Ministrul constată în urmă că raporturile cu celelalte puteri sunt dintre cele mai bune. Ţinând cu tărie cu *Germania* şi cu *Italia* noi contribuim a menţine pacea şi echilibrul în Europa. Cu privire la *Italia* eu urmez cu succes, în mod leal sprijinit de către *Tittoni*, sforţările mele de a cultiva intimitatea relaţiunilor noastre, cari se desvoaltă din fericire din ce în ce mai călduroase. Intreţinându-mă şi în acest an în mod amical cu Tittoni, am putut constata cu satisfacţiune, că din succesele obţinute până acum putem trage încuragiarea de a stărui în metoda noastră, a unui acord plin de încredere. Inţelegerea deja existentă cu Italia cu privire la Balcani a fost desvoltată în acelaşi mod ca şi înţelegerea cu Rusia, aşa încât suntem autorisaţi de a vorbi de acceptaţiunea legală din partea a trei puteri asupra situaţiunei de acolo. — In acelaş timp noi întreţinem relaţiuni amicale cu celelalte puteri. Am relevat deja că de acord cu *Rusia* noi urmărim o politică, în mod fericit inaugurată sunt acum mulţi ani, de a menţine un mod de a lucra concordant cu privire la cestiunile orientului apropiat. Suntem de acord cu Rusia prin faptul că avem cel mai viu interes a conserva şi a întări concertul european.

De asemenea *cu Anglia şi cu Franţa noi întreţinem raporturile cele mai amicale, ne silim în mod sincer de a proceda în cât mai mare înţelegere cu cele două puteri.* Modul, în care a fost tratată *cestiunea marocană*, poate fi privit ca piatra de încercare a dispoziţiunilor pacifice. Cabinetele puterilor vor ajunge probabil în curând la o armonie complectă cu privire la recunoaşterea noului sultan. Noi avem în vedere că datoria noastră de căpetenie este de a aplana diferendele, cari pot să se ivească, dar cari nu vor fi importante, şi de a menţine astfel concertul puterilor semnatare ale actului dela Algesiras.

Declaraţia independenţii Bulgariei, care a avut loc acum câteva zile, a fost ocasionată în mod direct printr'un incident diplomatic dela Constantinopol, care a fost mult esagerat. Nu se poate zice alt ceva decât că această modificare răspunde unei *stări de fapt, pe care Bulgaria, sprijinită pe bunăvoinţa celorlalte puteri a ştiut să şi-o câştige de multă vreme. Austro-Ungaria a urmărit în totdeauna această desvoltare ascendentă a Bulgariei cu un interes simpatic* şi i-a *dat număroase probe de bunăvoinţă.* Eu am întrat deja în contact cu mai multe cabinete cu privire la *recunoaşterea nouei situaţiuni* şi pentru restabilirea unor *raporturi normale şi amicale între Bulgaria şi Turcia* ceea ce îmi pare că este urgent de dorit în interesul menţinerii păcii în Balcani, interes, pe care îl am in totdeauna în vedere.

Deschiderea delegaţiunilor.

Budapesta, Joi în 8 Oct. n. 1908.

Deschiderea. — Proiectul budgetului comun pe 1908. — „Izbânzile naţionale".

Joi în *8* Octomvrie n. la 2 oare postmeridiane Majestatea Sa, încunjurat de miniştrii comuni şi de mareşalul curţii, a primit pe membrii delegaţiunilor ungare şi austriace şi după vorbirea presidentului delegaţiunii ungare, a contelui Teodor Zichy, a rostit *discursul tronului*, ce vi-l'am comunicat deja.

— Proiectul comun de budget pe anul 1909 arată însemnate urcări faţă de cel de pe anul curent.

Suma totală preliminată este de: 409,887,098 coroane, va se zică *cu patruzeci de milioane mai mult ca în anul trecut.* Plusul acesta de 40 de milioane se cere pentru:

Ministeriul comun de externe cu 400,037 cor. în plus;

Minist. comun de răsboi cu 21.578,863 cor. în plus;

Minist. comun de finanţe cu 45,779 cor. în plus;

Pentru *tunuri nouă* 15.000,000 cor.

Pentru *urcarea lefii ofiţerilor pe 1908* 2.786,110 coroane.

Pentru *marină tot pe 1908* 136,240 coroane.

Sporirea cheltuielilor pe 1909 e aşadar de: **39,972,029** cor.

— Se prevede că pressa jidano-maghiară opoziţională va striga şi va ţipa, că în proiectul budgetului comun pentru 1909 numai îndatoriri nouă se cuprind, ear despre »izbânzile naţionale« nici pomană. Ba din contră, la toate interpelaţiile patriotice îndreptate cu ocaziunea şedinţelor delegaţionale din anul trecut, s'au dat răspunsuri sau refuzatoare sau evazive.

1. Delegaţiunea maghiară a pretins anul trecut ca ministeriul de răsboiu să elaboreze conspecte amănunţite, din cari să se vadă, că oare industria ungară (delegaţii vor fi înţeles maghiară) împărtăşeşte-se în proporţia cvotei la furnizările pentru armată. *Răspuns*: Min. de răsboi răspunde, că nu se fac conspectele, fiindcă ar costa 100,000 de coroane.

2. Delegaţii maghiari au cerut ca oficerii din statul major să îuveţe ungureşte. Răspunsul ministrului: din anul trecut pe acest teren nu s'a întâmplat nimica.

3. Privitor la limba de regiment ministrul răspunde, că dela ultima-i declaraţie nu s'au făcut schimbări.

4. In afacerea steagurilor şi a emblemelor se răspunde: »Fiindcă această afacere nu se poate reglementa independent, ci este de lipsă învoiala ambelor guverne ale monarchiei, s'au făcut anul trecut demersuri în această privinţă la amândoi miniştri-presidenţi. Pertractările respective pân'acum încă nu s'au putut încheia«.

»Va să zică, exlamă cu »patriotică indignare« un ziuar litografiat, pentru limba maghiară şi interesele maghiare în 1908 nu s'a făcut nimic, căci nici măcar cheltuelile împreunate cu schimbarea sigilelor consulatelor în sens maghiar nu le aflăm în proiectul de budget.

Condolenţele noastre...

A.

Evenimentele din Balcani.

Măsurile militare la graniţa sârbească au produs oare-care nelinişte în cercurile delegaţilor. Ştirile despre mobilizarea din Serbia au adus cu sine, ca şi Austro-Ungaria să ia măsuri militare la frontieră. Aşa de es. toate *podurile de-alungul Savei au fost ocupate de armată* ces. şi reg. La Vesten fù ocupat podul şi tunelul. S'au răspândit adecă faime despre *atentate*, ce s'ar plănui *asupra drumurilor ferate.* Se svonise, că pe linia dela Semlin voiesc să desfacă şinele căii ferate. Ofiţerilor de reservă din corpul de armată dela Agram li-s'a dat ordinul să nu-şi părăsească domiciliul actual.

Pe când baronul Aehrenthal îşi desfăşura expozeul său, s'a văzut din fereastra salei de şedinţe a delegaţiei, plecând monitoarele ce staţionau pe Dunăre la Budapesta. Nu se ştie până unde vor merge cele patru monitoare şi patru vase de patrulare ale flotilei dunărene.

Unul din politicianii austro-ungari să fi zis: »Monarchia austro-ungară nu se va abate faţă cu Serbia nici un moment dela atitudinea, ce i-o impune poziţia ei de putere mare. Monitoarele dunărene s'au îndreptat spre Neoplanta. Nu vom lăsa să fim nici înfricaţi nici provocaţi«.

Ambasadorul sârbesc din Viena *Siavic* să fi zis: »Iritaţiunea în Serbia e grozav de mare, dar nici un om cuminte nu se gândeşte la un răsboiu cu Austro-Ungaria.«

*

In Serbia fierberea a ajuns la culme. Ministrul de răsboiu a dat ordin să fie rechemaţi în ţară toţi Sârbii, cari fac parte din armată.

*

In *Constantinopol* s'a lăţit ştirea că *Sultanul Abdul Hamid ar vrea să abzică dela tron.* Sunt temeri că reacţiunea va încerca o lovitură de stat. De aceea toată miliţia a primit Joi muniţiune de răsboiu.

Comercianţii turci din Stambul au decis să anuleze toate comandele, ce le-au făcut în Austria, *boicotând* astfel *marfa austriacă.*

*

La Berlin a sosit ştirea, că la graniţa Bulgariei *armata bulgară a ocupat posiţiuni întărite de anteposturi.* şi că s'ar fi întâmplat deja mici ciocniri cu Turcii la graniţă. Altă ştire spune că Turcia a comandat în Europa 120 de baterii de tunuri cu repetiţie.

Alaltăeri o *corabie bulgărească*, voind să între în Bosfor cu *pavilionul regal*, fortăreaţa Bosforului a *silit'o a se reînturna* slobozind asupră-i două împuşcături de tun.

Miercuri a fost terminul când avea să se plătească rata pe luna Septemvrie a *tributului*, ce-l da Bulgaria Turciei *pentru Rumelia orientală.* Dar ministrul de finanţe bulgar a dat ordin să nu se facă plata.

STIRILE ZILEI.

— 27 Septemvrie v.

»Libertatea« pressei în Ungaria. »Tribuna« din Arad ne aduce astăzi ştirea că în contra ei sunt în curgere *şeapte procese* de pressă. Au fost încriminaţi următorii articoli: »O datorie sfântă«, de I. Slavici, un articol despre şcoală, »Calvarul« (cel dintâiu publicat acum 2 ani), un proces de »calumnie« pentru un articol scris contra notarului din Cuvin, Moncza György, articolii scrişi din incidentul măcelului din Pănade, scrisoarea părintelui Hlinka adresată de pe pragul temniţei parochienilor săi şi articolul »Cine sunt oamenii lui Kossuth«.

Dacă mai adaugem la această statistică a suferinţelor ziaristicei noastre şi cele patru procese de pressă, cari sunt în curgere în contra ziarului nostru, nu e greu de gâcit scopul ce-l urmăresc procurorii maghiari în contra ziaristicei române: terorizarea ziariştilor noştri prin ani de închisoare şi mii de coroane amende.

O iniţiativă laudabilă. Colonia românească din Budapesta a hotărât să dea suma de 1000 de cor., donaţiunea mai multora, drept remuneraţiune de câte 40 de cor. pentru 25 de învăţători din 25 de comune, cari vor deschide în iarna asta cursuri pentru a învăţa pe analfabeţii de peste 24 de ani scrisul şi cetitul, pentru a căpăta, conform proiectului lui Andrassy dreptul de vot. Suma aceasta a fost depusă la redacţia »Luptei«.

Societatea bisericească-literară »Alexi Şincai« a teologilor români gr. cat. din Gherla s'a constituit în 1 Octomvrie a. c. precum urmează: Conducător: Dr. Vasile *Moldovan*, prof. de teol. Preşedinte: Patriciu *Trufaşiu* a. IV. V.-preşedinte: Virgiliu *Şiurani*, a. IV. Controlor: Paul *Felti* a. IV. Secretar: Emiliu *Patachi* a. III. Bibliotecari: Vasile *Lazar* a. III. şi Ioan *Varna* a. III. Cassar: Liviu *Greab* a. III. Notar: Ioan *Cheresteşiu* a. II. Arhivar: Atanasiu *Georgiu* a. II. Membrii în comisia literară: Vasile *Buda*, Ioan *Chişiu*, Nicolau *Juhász*, Petru *Viman*, toţi an. IV. Nicolau *Oprea*, a. III. Ioan *Petringel* a. III. Victor *Zimveliu* a. II. Vasiliu *Caba*, a. I. Aurel *Şorobetea* a I.

Un nou apel pentru nenorociţii din Marpod. Ni se scrie: »După nenorocirea ce a venit asupra comunei Marpod la 3 (16) Aug. a. c., dupăce prin grindina şi viforul de atunci s'au nimicit pe un an roadele câmpului şi am rămas cu case şi supraedificate economice — dărâmate şi risipite, subscrisul Oficiu parochial a crezut că comuna politică va întreprinde paşii necesari pentru o colectă în folosul celor nenorociţi, în folosul comunei întregi, a bisericilor şi şcolilor, căci Dumnezeu de astădată nu a cruţat pe nimenea. Inceputul l'a făcut însă presbiteriul ev. lut. de c. a. din loc printr'un apel —, ajutoarele curg mereu, au sosit la Oficiul parohial ev. lut. de c. a. mii de coroane şi sosesc mereu, fireşte nu pentru ca să se împartă şi între Români.

»Am văzut atunci cum stau lucrurile, drept aceea am publicat un apel în »Telegraful Rom.« Nr. 97/1908 la 6 (19) Sept., în »Ţara noastră« Nr. 37/1908 şi în »Gazeta Transilvaniei«. Nu înţeleg, fost'a Nrul foii în care am publicat subscrisul Apelul pomenit — cel mai nenorocos, ori poate pentru Românii din Marpod nu e cine să stăruiască ca să fim după putinţă ajutoraţi? Am primit un ajutor de 400 cor. dela Prea Ven. Conzistoriu Arch. pentru repararea bisericii şi şcoalei — căci nu era modru a mai putea servi în biserică — au mai sosit dela banca »Cordiana« din Fofeldea 5 cor. D-l Benchea din Cornăţăl a donat 500 ţigle, precum şi dela Ioan Breazu din Sibiel, acum domiciliat în România, 3 cor., altceva nimic. Atâta spre orientare.

„Apelez din nou şi rog toată suflarea română a ne veni în ajutor, iar sumele ce se trimit la Oficiul parohial gr. ort. rom. Marpod sau la oficiul comunal să se spună că sunt pentru Românii din Marpod — pentru biserică ori şcoală. — *Florian Bologa*, preot gr. ort. în Marpod Ujegyház.

Un contimporan al lui Napoleon I. Zilele trecute a murit într'un azil din Moscva un grenadir la vârsta de 118 ani. Acest om care se numia Petru Bacolin şi a purtat până la moartea sa uniforma grenadirilor ruşi din anul 1810, ar putea să fie unicul în lume. Şi într'adevăr el a fost singurul, care mai trăia, şi a fost contimporan cu marele Corsican. El a luptat în rândul grenadirilor ruseşti în contra lui Napolean I. Afară de aceea el e unicul în zilele noastre, care a văzut cu ochii arderea Moscvei. Bătrânul grenadir ştia să povestească multe despre campania rusească a lui Napoleon, despre spaima care o producea numele acestuia în tot locul şi despre impresia colosală ce a făcut asupra soldaţilor ruşi vestea învingerii. Ziua, în care Napoleon şi-a retras trupele din Rusia, a fost serbată — după spusele lui Bacolin — ca o zi mare. Mai cu seamă trecerea peste râul Berezina a produs o veselie, care i-a rămas pentru tot-deauna în minte. Despre moartea lui Napoleon nu ştia nimic, auzise numai de destituirea lui.

Concerte. Muzica oraşului va concerta mâne seară în restaurantul Transylvania sub conducerea d-lui Max Krause. Inceputul la oarele 8 seara. Intrarea 60 bani.

Muzica militară va cânta mâne seară în restaurantul »Gewerbeverein«. Inceputul la oarele 8 seara. Intrarea 50 bani.

»Curs pentru cantori«. Voim să arătăm azi, cum s'a putut întâmpla să se furişeze în coloanele foaiei noastre avizul publicat sub titlul de mai sus. Acest aviz, care ni s'a trimis cu posta din Cluj, este în adevăr un falsificat şi trimiţătorii lui au intenţionat de-adreptul să ne ducă în rătăcire prentru a-şi satisface poftei de-a face haz de persoanele amintite acolo, faţă cu cari nu nutresc decât sentimente de duşmănie. Aceste suflete mici, răutăcioase şi intrigante au încercat de repeţite-ori lucrul acesta mai nainte trimiţându-ne corespondenţe şi întâmpinări tendenţioase tot cu scopul de a lovi în acele persoane. Dar n'au putut nici într'un chip să ne seducă a da loc în coloanele noastre murdăriilor lor. Astfel se vede, au ajuns la expedientul de a-şi încerca norocul, născocind acel avis şi falsificând subscrierea protopopului Dăianu, şi de astădată au avut norocul ori ori nenorocul să-şi vadă publicat fătul răinţei lor.

Aceasta s'a putut numai între împrejurările ce le vom arăta pe scurt. Avisul, care are o formă de concurs, e scris pe o jumătate coală, cum se obicinueşte în asemeni cazuri. In frunte e apăsat cu cerneală un sigil cu inscripţia latinească numai în parte descifrabilă, din care se poate deduce că este sigilul bisericei matre gr. cat. din Cluj, iar subscrierea »Dr. Dăianu« este imitată de desuptul rugării, de a să publica în numărul proxim al »Gazetei«.

In bună credinţă acest aviz a fost dat cu alte mărunţişuri: convocări, mulţumite publice, etc. la cules ucenicului însărcinat cu acestea. Din întâmplare însă n'a fost cetit întreg mai înainte, observându-se că ortografia era corectă. Astfel a fost cules peste săptămână, dar neavând loc să între câteva zile, nu s'a dat redacţiei nici corectura de pe el până Joi, când a trebuit să se completeze nrul dublu. S'a întâmplat ca tocmai ziua aceasta redactorul nostru precum şi colaboratorii cari ajută, să participe la escursiunea, ce-au făcut'o şcoalele române în Poiană, aşa că o parte din corecturi a rămas în sarcina noului corector, căruia necunoscând referinţele dintre Românii clujeni nu i-a bătut la ochi cuprinsul avizului din cestiune. Când l'am observat noi era deja foia expediată.

Astfel, nebănuind nimeni că s'ar putea ca acel comunicat să fie plastografiat, s'a putut să găsească întrare în coloanele foii noastre spre gaudiul celor ce l'au născocit. Regretăm acest caz, singurul, în afară de câteva împărtăşiri intenţionat falsificate de logodne şi cununii, care ni s'a întâmplat de atâţia zeci de ani. In afară de neintenţionata trecere cu vederea, avem să-l mulţumim numai şi numai miseriei stărilor sociale din sânul Românilor clujeni, cari nu mai au sfârşit, fiindcă cei ce

sunt datori să le extermineze, le dau nutremânt și fac haz de mișeliile ce se comit în ziua mare, violând orice sentiment de bunăcuviință și cinste, ca să nu mai vorbim de cinstea națională.

Nu suntem în pozițiune de a întreprinde cele de lipsă spre a descoperi și a demasca pe făptuitori. Tot ce putem face pentru moment este, că vom trimite manuscriptul cu pricina d-lui protopop Dăianu, care va fi în măsura de-a erua pe cel ce l'a scris și cine a pus sigilul amintit pe el. In tot cazul credem firm, că fapta aceasta lașe se va răsbuna și se va sparge în capul celor ce au săvârșit'o!

Defectele generale sociale.

Conferință ținută cu prilejul ședinței literare-artistice a „Reuniunei Femeilor Române din Cluj“ la 31 Maiu, de Dr. Cassiu Maniu.

(Fine).

Așa dară defectul cel mare al instituțiilor religioase este lipsa legăturii principiare dintre confesiuni în fața veninului injectat corpului creștinizmului. Acest defect însă este curabil dat fiind mijlocul apărărei comune ce presupune însoțirea voințelor și respective a spiritelor pe câmpul de bătălie ce ne stă înainte. Acei apostoli noui ai bisericii nu ar trebui să lase din vedere însă că nu vor putea înjgheba alianța fără provocarea desperatelor intrigi ale statelor particulariste, dinastiilor, francmazonilor, Evreilor și a pseudosavanților. Ei trebuie dară să înceapă propaganda lor dela poporul de jos, dela țărănime, și dela fiii luminați prin grația divină cu puterea credinței, cari și-au dat silința a o întemeia tot mai adânc în spiritul lor cunoscător. Spre acest scop fiecare confesiune trebue să se reculeagă în membrii săi cei mai apropiați, după aceasta va putea procede la reîntegrarea morală a poziției sale în societate, după care va urma ușor sanarea sufletelor ispitite prin dușmanii intereselor umanității și a creștinismului.

Starea actuală a navei sfinte pare a ne înfățișa un bastiment ce și-a perdut unitatea manevrărei sale subt fluctuațiunile de o extremă violență a unei mări bătută de furtune neîntrerupte. Comandantul este catolicismul, sub-ofițerii sunt confesiunile, marinarii sunt instituțiunile religioase. Dacă acești marinari vor fi vânjoși, dacă sub-ofițerii vor apreția rangul istoric al comandantului, manevrarea va succede, în caz contrar nava va fi încă mult timp expusă maliției caprițioase a valurilor ce o amenință. Dar mai înainte de toate trebue dat mișcare rațională navei adecă înaintare corespunzătoare busolei. Spre acest scop trebuie ușurate vântrelele de ghiața ce s'a așezat, trebue întărit catargul de care atârnă acele. Trebue stăruit a emancipa aripile sufletești de ghiața materializmului și trebue întărită credința prin virtutea speranței în izbânda finală a bisericei lui Isus Christos. *Astfel ușurată fiind societatea creștinească de sub intrigile lumei acesteia trecătoare, mechanismul iubirei ce ține și azi la olaltă pe creștinii din ori și ce parte a lumii, va scoate din primejdia veacului cea mai sfântă ereditate, creștinismul unificat iarăși după veacuri triste de desbinare.*

Spre acest scop trebue mai întâi revocată omenimea din abizul vieții luxoase la viața cea simplă fiind ea singur naturală. Trebue prin aceasta puse stavile *perpetue* nemoderațiunei. Spre acest scop trebue luminată omenimea prin înfățișarea grozăviilor ce le produce luxul și nemoderațiunea oamenilor fără cultura sufletului și inimei și înfățișarea măjestoasă a unei vieți cumpănite petrecute în lucruri folositoare și disciplinate față de ispitirile lucrurilor frivole și prin urmare superflue. E natural, că aceasta va se însemne a declara rezbel capitaliștilor actuali, cari s'au îmbogățit din păcatele omenești. In locul îmbogățirei păcătoase să mărturisim îndreptățirea îmbogățirei folositoare omenimei, îmbogățirea prin invențiuni ușurătoare pentru orice intreprindere onestă omenească, prin productivitatea ce adauge la capitalul fericirei adevărate omenești, prin exploatările imenselor tezaure ale naturei.

Cauza că se poate susținea sistemul imoral de îmbogățire actual este imoralitatea, în care să arangează pe sine azi societatea, fiind îngenunchiată înaintea idolului luxului și a statului suveran. Statul suveran spre a promova îmbogățirea imorală își aroagă rol de moralizator ce-i succede bine în urma desbinării bisericei. Astfel se cocoțează țarul — întruparea desfiderei libertății naturale a individului și a popoarelor — de cap al bisericei ortodoxe schizmatice. Tot așa împăratul Germaniei, ca cap al bisericei reformate. Regele Angliei, ca cap al bisericei anglicane. *Și aceasta dovedește eternul adevăr al binefacerei unităților mari morale, religioase și politice.* Căci se vede din desvoltarea instituțiunilor religioase, că rezultanta este înstăpânirea intereselor particulariste asupra colectivității universale omenești. *Prin alianța confesiunilor se va propaga dela sine ideia înjghebărei colectivității unitare politice omenești. Tot așa prin alianța idealelor politice despre regimul fraternității la popoare se va face o opiniune publică mai matură și mai accesibilă pentru unificarea dogmelor deosebitelor confesiuni.* Astfel încât prin aceea, că popoarele se vor apropia în fraternitatea internațională, vor începe de sine a se ascunde în speluncele lor infernale intriganții cei mari ai omenimei, cari au deposedat azi omenimea de drepturile inviolabile ale humanității și creștinizmul de cârma spirituală ce singură îi compete în materie religioasă și de politică universală.

Precum suveranitatea de stat comportă nașterea miilor de suverani mai mici, tot astfel desagregarea bisericei a adus cu sine formarea de mii de secte, ce nu au alt interes obștesc decât ridiculozitatea, absurditatea și mârșăvia lor.

Spre această mârșavie, recunoscută în forul tainic al constituției ce li-a mai rămas și de către declasații antisociali, se zbate azi omenimea. *In mare parte victima seducțiunilor călăilor conștienței.* Și problema cea dintâi a secolului nostru este a sgudui din temelii edificiul politic, a deștepta locuitorii înprejmuiți de zidurile sale tot mai înalte, spre a apreția catastrofa produsă de superbia si tirănia fioroasă *a celor ce știu să esploateze o situațiune socială depravată.*

Spre a dovedi în amănunte, că formele actuale politice sunt prea strâmte, arangiamentele juridice lipsite de spirit umanitar, întocmirile economice contrare destinelor bine înțelese omenești, grupările sociale în mare parte cu tendințe dușmănoase binelui public, iar instituțiunile religioase prea slabe pentru a mântui omenimea spiritualmente, fără de care nici mântuirea vremelnică nu se poate atinge, am stăruit deci ca să ne interesăm tot mai mult cu toții de aceste chestiuni moderne de importanță universală, probleme mari ale veacului mare prin care trece omenimea ispitită.

Cugetări.

La întrebarea: ce să fac? fie-care om trebuie să-și zică: 1) să nu mint, să nu înșel, să nu mă abat dela calea adevărului și a dreptății; 2) să nu mă crez mai superior decât altul; 3) să îndeplinesc legea vecinică, neîndoioasă a omului, munca, fără să-mi fie rușine de nici o obosială, și, ca să-mi asigur viața mea și alor mei, să lupt contra naturei iar nu contra oamenilor.

*

Dacă fiecare din noi — în marginea puterilor noastre — am fi drepți și am urâ minciuna și dacă în fiecare din faptele noastre am fi călăuziți numai de simțul dreptății, numai decât s'ar petrece în omenime schimbări, pe cari nici peste 100 de ani nu le-am fi crezut realizabile: Toți oamenii ar fi liberi iar pe pământ ar domni dreptatea

*

Dumnezeu ne-a înzestrat cu spirit, cu iubire și rațiune, ca să-i servim Lui; noi folosim spiritul pentru-ca să ne servim nouă înși-ne, ne folosim de topor ca să-i cioplim coada.

Tolstoi.

*

In prietinie cei absenți sunt de față, săracii sunt bogați și morții trăiesc.

*

Adevărata prietinie nu are nimic închipuit, nimic prefăcut; ea trebuie să fie adevărată și de bună voie.

Cicero.

Varietăți.

Nu din timpul nostru se cunoaște *folosința apei sterilizate* (filtrate) igienice, ci după cât se cunoaște până azi, cel puțin din timpul *Elinilor.*

Iată ce propovăduia învățatul elin Rufus din Efes: »Apa de fluviu și de lacuri e toată vătămătoare, afară de aceia a Nilului. Apa râurilor cari străbat locuri nesănătoase, apa de lacuri, apa stătătoare; aceia care trece prin vecinătatea băilor publice, toată această apă este vătămătoare sănătății. Cea mai bună apă este aceea, pe care mai întâi am fiert'o într'un vas de pământ, apoi am răcit'o, apoi din nou am încălzit'o înainte de a o bea«.

Și aceste sfaturi erau adresate celor bolnavi ca și celor sănătoși.

Se știe că apa Nilului pe cât pare de neigienică după culoare, pe atât e de igienică de fapt. Acest lucru s'a constatat la analiză.

Dar apa Nilului a fost galbenă și pe timpul Elinilor, așa că numai presupunând că ei cunoșteau vreun mijloc sigur pentru analiza apei pe acea vreme, putem să ne esplicăm părerea de mai sus a învățatului elin.

M.

*

Numele de botez la Chinezi. Primul nume, care se dă micului Chinez când i-se tunde părul la 4 luni după naștere, e »numele de lapte«. De multe ori numele acesta nu este altceva decât o serie de numeri, d. es. A-gam, A-lam, A-luc, ceea-ce însemnează n-rul 1, n-rul 2, n-rul 3, etc. Numele acesta îl poartă până când merge la școală. In ziua aceea capătă un alt nume, care se referă la calitățile spirituale, cari se pot prevedea la copil sau pe cari le are deja, d. e. »viitor merit«, »scrisoare elegantă«, »cerneală perfectă« ș. a. Fetele au numai un nume de lapte ca »floare«, »piatră prețioasă«, sorioară« etc., pe care îl schimbă când se mărită cu o polecră ca: »floare de iasomie«, »miros dulce« ș. a. De cele mai multe ori, dacă se vorbește despre ele, li-se dă numele de familie al bărbaților, la care se mai adauge și numele de familie al lor (al femeilor), cum se zice și la noi: D-na B. născută M. De altă parte și bărbatul primește la căsătoria lui un al treilea nume; dacă el se află în serviciul statului, primește și un al patrulea nume. In cazul, când el ar fi și comerciant — ceea-ce în China obvine foarte des — are și al cincilea nume: »numele de comerciu« și în tot cazul, când moare i-se mai dă încă unul — cel din urmă nume.

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 10 Octomvrie. „Monitorul armatei“ publică o ordonanță-circulară ordonând în numele împăratului ca recruții din Bosnia și Herțegovina să presteze pe viitor jurământul prescris pentru armata austro-ungară; trupele bosniene și herțegovinene precum și celelalte organizațiuni militare ale țărei vor fi denumite pe viitor „imperiale și regale“.

Serajevo, 10 Oct. Eri s'a publicat ordinul de evacuare a sangiacului Novi-Bazar. Trupele austriace au început să părăsească ținutul. Până mâne sangiacul va fi complet evacuat, deoarece sunt temeri de trupe turcești să nu atace mica garnizoană austriacă.

Belgrad, 10 Oct. Trupele reîntorcându-se aseară dela manevre și trecând prin capitală au fost salutate cu entusiasm de către locuitori. Mari grupe de manifestanți au parcurs străzile capitalei strigând: Trăiască Regele! Trăiască armata! Jos Austria! In fața palatului regal o mare mulțime de lume se adună cerând în mod violent să apară Regele; după câtva timp apăru Regele și Principele moștenitor, cari cum se văzură pe balcon fură aclamați în mod foarte entusiast. Regele ținu cuvântarea următoare: „Fraților, sunt adânc mișcat de ovațiunile pe care mi le-ați făcut de mai multe zile; fiți siguri că Eu și guvernul Meu ne vom face toată datoria noastră. Acum vă rog să vă risipiți în liniște“. Mulțimea strigă de mii de ori și în mod furtunos: Zivio! Apoi Regele dispăru; manifestanții se risipiră.

Cetinje, 10 Oct. Printr'un ukaz princiar, sesiunea extraordinară a Skupcinei este convocată pentru Lunea viitoare.

Belgrad, 10 Oct. Demonstrațiunile populațiunei contra Austro-Ungariei continuă. Ziarele cer retragerea cabinetului Veliminovici.

Constantinopol, 10 Octomvrie. In urma proclamărei Bulgariei la rangul de regat, la legația bulgară din Constantinopol a fost arborat drapelul regal. Mulțimea întărâtată a început să huiduiască acel drapel, care însă nu a fost ridicat dela locul său. Poliția a intervenit și a împrăștiat pe manifestanți.

Canea, 10 Oct. Guvernul cretan a depus jurământul pe constituția grecească. Camera cretană a fost convocată.

Bibliografie.

„Din istoria comerțului la Români“, mai ales *Băcănia*, publicațiune de documente inedite 1593—1855, cu 17 portrete, 6 tablouri și 20 fotografii-facsimile de documente și subscrieri de **Dumitru Z. Furnică**, comerciant, membru al camerei de comerț și industrie din București, membru în camera arbitrală și de conzultațiune pe lângă Bursa din București, consilier comercial onorific. — București 1908. Atelierul grafic Socec & C-ie. Prețul 10 Lei.

Volumul acestei interesante colecții de documente se estinde pe nu mai puțin decât 558 de pagini cu o interesantă întroducere istorico-statistică, în care se schițează pe 39 pagini desvoltarea comerțului la Români și care e redactată de autorul. Felicităm pe autor pentru ideia nemerită ce a avut'o cu publicarea acestei cărți prețioase pentru istoria comerțului nostru.

Glume.

Un autor aduce două piese de teatru unui director de teatru.

După citirea celei dintâi:

Autorul. — Ei bine, ce zici?

Directorul. — Ce să zic? Imi place mai mult cealaltă.

*

Intr'un salon o doamnă foarte corpulentă povestește cum și-a petrecut vilegiatura.

— Am făcut în vara asta peste o mie de chilometri cu automobilul... Mi-a plăcut mult... Dar lucru curios, am scăzut în greutate cu cinci chilograme.

Unul din cei de față:

— Nu e de ajuns! Dumneata ar trebui să faci de vre-o trei ori ocolul pământului...

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

P. T.

Am onoarea a aduce la cunoştinţa On. public că am deschis Etablisementul meu de hăinărie fină pentru bărbaţi, băieţi şi copii în localul Parter şi în etajul I

Un salon de confecţiuni pentru Dame

sub conducerea Domnului **Ludvig Fenyvesy** în

Braşov, Tîrgul Inului Nr. 26 (lângă Magazinul Schütz).

Deoarece baza unui serviciu solid o formează preţurile fixe, m'am decis a le întroduce în negoţul meu şi sper cu aceasta a câştiga confienţa Onoratului public.

Păziţi-vă de înşelăciune!

În prăvălii unde se tocmeşte se înşală fie-care. Vânzătorul ştie înainte, că muşteriul să tocmeşte, şi de aceea cere preţuri îndoite şi întreite.

Dacă cumpărătorul după multă tocmeală, cumpără în fine marfa cu preţul jumătate, tot nu are siguranţa, că a fost într'adevăr servit ieftin şi solid.

În negoţul meu este eschis ori-ce şantaj.

Îmi iau voea a încunoştiinţa On. Dame, că se află un **bogat asortiment de costume gata, halaturi, mânecuţe şi bluse.**

Sper că Etablisementul meu Vě va conveni, Vě rog a mě onora cu încredere şi cercetare numeroasă.

Fără tocmeală.
Fără încărcare.
Pe fie-care bucată se vede preţul fix
cel mai ieftin.

Cu toată stima

I. ASCHER.

(824,7—20)

BRAŞOV. **Sub straje.**

Numai timp scurt să poate vedea!

Cunoscuta mare menagerie a lui

ANTON KOCZKA.

In fiecare zi după prânz la $4^{1}/_{2}$ oare şi sara la $7^{1}/_{2}$ oare mare representaţie de dresură, împreunată cu nutrirea tuturor animalelor rapace, **4 renumiţi îmblânzitori de animale şi o îmblânzitoare. 12 lei.** Primadată să poate vedea: O luptă (trânteală) mare între o damă şi un leu desvoltat! Aici încă nu s'a văzut! Cei mai mici trei cai din lume de pe insula Crinilor, 73 cm. de inalţi, vârsta 5 ani. Entreé: Locul I. 1 cor. Locul II 60 fil. Locul III 40 fil. Dumineca 2 reprezentaţii: la 11 oare a. m. şi la 3 oare p. m. De sprijin binevoitor să roagă

Direcţiunea.

AVIZ!

Duminecă în 18 Octomvrie anul curent în cancelaria comunală din Cristian la 2 oare p. m. se va da în arândă **păşunatul de toamnă** din livezile din Pojană ale societăţii de păşune.

GEORGE BUCĂ

croitor bărbătesc,

Braşov, Strada Orfanilor Nr. 7.

Confecţionează:

Costume moderne.
Fason elegant.

Depozit de

Stofe veritabile englezeşti.

Anunţ de licitaţie.

În **26** şi **27 Octomvrie st. n. 1908** se vor vinde cu licitaţie **obiectele** ce sau **amanetat** din 22 Iulie 1907 până inclusive 21 Septemvrie 1907 şi anume: sub numărul 9939—1907 până inclusive cu Nr. 12778—1907, al căror termin au espirat şi nu s'au rescumpărat.

Licitaţia va avea loc în localul **Casei de zăloage**, dela 8 oare până la 11 oare a. m. şi în cas de lipsă dela 2 până la 4 oare p. m.

Obiectele, cari se vor vinde, sunt: Giuvaericale, Ciasornice de aur şi argint şi alte scule de aramă, Cioare, Cositor, flanele, haine bărbăteşti şi femeiesci, Cisme, Ghete şi altele.

Vânzarea se face în bani gata.

Rescumpărarea sau înoirea amanetelor se poate face numai cu o zi înainte de licitaţie.

În ziua vânzării cu licitaţie nu se permite nici într'un chip a prelungi amanetarea.

Brassó, 3 Octomvrie 1908.

[2—3]. **Oficiul cassei de amanetare din Braşov.**

Dr. Alfred Jekelius

medic primar,

locueşte dela Sân-Mihaiu a. c.

Strada Hirscher Nr. 2

Etajul I. (casele „Eremias").

Ordinează dela oara 1—3 p. m.

(847,3—3)

Fundată la 1876.

MODERN! MODERN!

Institut artistic fotografic

JOSEF SCHULLER & SOHN

mai înainte **Leopold Adler,**

BRAŞOV,

Strada Porţii Nr. 14.

Lucru solid. — Preţuri solide.

Cel mai nou deposit de mobile

BRAŞOV, Strada Hirscher 7

(în casele lui DAMIAN)

cu preţurile cele mai ieftine.

Solid şi elegant lucrate. — Se garantează durabilitatea. — **Atelier de tapiţer propriu.** Lucrări noue şi reparaţiuni **prompt şi culant.**

Maşine de cusut

ORIGINALE SINGER

SINGER Co.

maşine de cusut, Soc. pe acţii, Braşov, Strada Porţii nr. 23.

A se observa marca fabricei înregistrată.

Prafurile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai decă fie-care cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. MOLL şi cu subscrierea sa.

Prin efectul de lecuire durabilă al **Prafurilor-Seidlitz de A. Moll** în contra greutăţilor celor mai cobicose la stomac şi pântece, în contra **cârceilor şi acrelei** la stomac, **constipatiunei cronice**, suferinţei de ficat, **congestiunei de sânge, haemorhoidelor** şi a celor mai diferite **bóle femeesci** a luat acest medicament de casă o răspândire, ce cresce mereu de mai multe decenii încoce. — **Preţul unei cutii originale sigilate Corone 2** — Falsificaţiile se vor urmări pe cale judecătorescă.

Franzbranntwein şi sare a lui Moll.



Veritabil numai dacă fie-care sticlă este provăzute cu marca de securire şi cu plumbul lui **A. Moll**

Franzbranntwein-ul şi sarea este forte bine cunoscută ca un **remediu popular** cu deosebire prin tras (frotat), alină durerile de **şoldină** şi **reumatism** şi a altor urmări de răcelă. —

Preţul unei cutii originale plumbate cor. 2.—.

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii şi Dame, fabricat după metodul cel mai nou, pentru cultivarea raţională a pelei, cu deosebire pentru copii şi adulţi. — **Preţul unei bucăţi cor. —.40 b.** Cinci bucăţi cor. **1.80**

== Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provědută cu marca de apěrare A. Moll. ==

Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben 9

c. şi reg. furnisor al curţii imperiale.

— Comande din provinciă se efectueză dilnic prin rambursă postală —

La deposite sě se ceră anumit preparatele provědute cu iscălitura şi marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposite în Braşov: la d-nii farmacişti *Ferd. Jekelius*, *Victor Roth* şi en gros la *D. Eremias Nepoţii.*

APĂRAT LEGAL **HYGIENICUS** APĂRAT LEGAL

Pastă de călcat cu fierul.



Marca înregistrată.

Invenţie senzaţională, cu care ştofele capătă faţa de mai nainte. Indispensabilă pentru albituri de masă, pat şi toaletă, cămăşi, (cari nu vin scrobite) bluze, trusouri, pânzării albe şi colorate costume de stofe de bumbac. Vitraje, perdele, dantele etc.

„HYGIENICUS"

face stofele mlădioase ca catifeaua. Ştofele de bumbac capătă aparenţa de pânză olandeză. Tot acel-şi efect la ori şi ce ştofe, fie de in, bumbac, lână sau mătase.

Are efect de desinfecţiune

Se capătă în toate prăvăliile de coloniale, Droguerie.

L. CHIOZZA & Cie Cervignano.

(Ţara litorală).

258,9—10